

Ceza Kanunu'nda Değişiklik ve Ek Yapılmasına İlişkin Kanun Taslağı

Tam Türkçe çeviri

Hazırlayan ve sunan

Avukat Marian Georgiev Ivanov

Sofya Barosu

Bulgaristan Cumhuriyeti Anayasası'nın 45. maddesi ve Normatif Düzenlemeler Kanunu'nun 18. maddesinin 1. ve 2. fıkraları uyarınca sunulmuş, mevzuatın iyileştirilmesine yönelik kişisel öneridir. Yasama girişimi yetkisine sahip bir özne tarafından resmen sunulmuş kanun teklifi değildir. Öneri, kabul edilmiş veya yürürlükte olan hukuk değildir.

Çeviri hakkında açıklama

Bu çeviri bilgilendirme amacıyla sunulmaktadır ve tasdikli çeviri değildir. Bulgarca özgün metin önceliklidir. Bu çevrilmiş PDF, özgün belgenin elektronik imzasını içermez.

Üst yazı, önerilen hükümler, gerekçe ve kaynaklar bütünüyle çevrilmiştir. Madde numaralarındaki özgün Kiril harf ekleri korunmuştur. Özgün sayfa işaretleri Bulgarca PDF'ye ilişkindir; çevirinin kendi sayfa numaralandırması vardır. Terimler, başka hukuk sisteminin hukukuna uyarlanmaksızın Bulgar kurumlarını ve usullerini ifade eder.

Bulgarca özgün belge: ZID_NK_25.09.2026.pdf

Özgün dosyanın SHA-256 değeri: DDCF54B5DB599FBD4E8A6538AEE8C629A50581AE02138F973E04EE6892FDEB9E

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 01 / 21 SAYFASI

ADALET BAKANINA

BULGARİSTAN CUMHURİYETİ BAKANLAR KURULUNA

BULGARİSTAN CUMHURİYETİ ULUSAL MECLİSİNE

Ulusal Meclis Başkanı aracılığıyla

Hukuk İşleri Komisyonuna sevk edilmesi talebiyle

MEVZUATIN İYİLEŞTİRİLMESİNE YÖNELİK ÖNERİ

Anayasa'nın 45. maddesi ve Normatif Düzenlemeler Kanunu'nun 18. maddesinin 1. ve 2. fıkraları uyarınca

Hazırlayan ve sunan: Avukat Marian Georgiev Ivanov

Sofya Barosu, bireysel avukat sicil numarası 1800713910

İletişim e-postası: ivanov.bg.sf@gmail.com

Yazışma adresi: Aleksandar S. Pushkin Bulvarı 84A, Boyana Mahallesi, Sofya 1616.

Bulgaristan Cumhuriyeti Anayasası'nın 45. maddesi ve Normatif Düzenlemeler Kanunu'nun 18. maddesinin 1. ve 2. fıkraları uyarınca, Ceza Kanunu'nda Değişiklik ve Ek Yapılmasına İlişkin bu Kanun Taslağını, gerekçesiyle birlikte, mevzuatın iyileştirilmesine yönelik bir öneri olarak kendi adıma sunuyorum. Taslak; Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Yargı Sistemi Kanunu'nda değişiklik ve ek yapılmasına yönelik öneri paketinin bir parçasıdır.

Adalet Bakanının uzman incelemesi yaptırmasını ve öneri kabul edildiği takdirde Bakanlar Kurulunun değerlendirmesine sunulacak bir kanun taslağının hazırlanması için gerekli işlemleri başlatmasını talep ediyorum.

Bakanlar Kurulunun öneriyi Anayasa'nın 87. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenen yetkisi çerçevesinde değerlendirmesini ve olumlu değerlendirme hâlinde yasama girişimi yetkisinin kullanılması için gerekli hazırlık çalışmalarını görevlendirmesini talep ediyorum.

Ulusal Meclis Başkanının öneriyi Hukuk İşleri Komisyonuna sevk etmesini ve milletvekillerinin bilgi edinmeleri, öngörülen usule göre görüşmeleri ve yasama girişimi yetkisinin kullanılmasını değerlendirmeleri için erişimlerine sunmasını talep ediyorum.

Gelen evrak kayıt numarasının, yetkili makama sevk işleminin ve inceleme sonucunun Güvenli Elektronik Tebligat Sistemi (SSEV) üzerinden bildirilmesini ve yukarıda belirtilen e-posta adresine ayrıca bildirim yapılmasını talep ediyorum.

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 02 / 21 SAYFASI

Taslak

CEZA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK VE EK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN

(Resmî Gazete'nin 1968 tarihli 26 sayısında yayımlanmış; 1968 tarihli 29 sayısında düzeltilmiş; 1969 tarihli 92, 1973 tarihli 26 ve 27, 1974 tarihli 89, 1975 tarihli 95, 1977 tarihli 3, 1978 tarihli 54, 1979 tarihli 89, 1982 tarihli 28 sayılarında değiştirilmiş ve eklemeler yapılmış; 1982 tarihli 31 sayısında düzeltilmiş; 1984 tarihli 44, 1985 tarihli 41 ve 79 sayılarında değiştirilmiş ve eklemeler yapılmış; 1985 tarihli 80 sayısında düzeltilmiş; 1986 tarihli 89 sayısında değiştirilmiş ve eklemeler yapılmış; 1986 tarihli 90 sayısında düzeltilmiş; 1989 tarihli 37, 91 ve 99, 1990 tarihli 10, 31 ve 81, 1991 tarihli 1 ve 86 sayılarında değiştirilmiş ve eklemeler yapılmış; 1991 tarihli 90 sayısında düzeltilmiş; 1991 tarihli 105, 1992 tarihli 54, 1993 tarihli 10, 1995 tarihli 50, 97 ve 102, 1996 tarihli 107, 1997 tarihli 62, 85 ve 120, 1998 tarihli 83, 85, 132, 133 ve 153, 1999 tarihli 7, 51 ve 81, 2000 tarihli 21, 51 ve 98, 2001 tarihli 41 ve 101, 2002 tarihli 45 ve 92, 2004 tarihli 26 ve 103, 2005 tarihli 24, 43, 76, 86 ve 88, 2006 tarihli 59, 75 ve 102, 2007 tarihli 38, 57, 64, 85, 89 ve 94, 2008 tarihli 19, 67 ve 102, 2009 tarihli 12, 23, 27, 32, 47, 80, 93 ve 102, 2010 tarihli 26 ve 32, 2011 tarihli 33 ve 60, 2012 tarihli 19, 20 ve 60, 2013 tarihli 17, 61 ve 84, 2014 tarihli 19, 53 ve 107, 2015 tarihli 14, 24, 41, 74, 79 ve 102, 2016 tarihli 32, 47, 83 ve 95, 2017 tarihli 13, 54, 85 ve 101, 2018 tarihli 55, 2019 tarihli 1, 7, 16 ve 83, 2020 tarihli 13, 23, 28, 44, 88, 103 ve 108, 2021 tarihli 9 ve 84, 2022 tarihli 53 ve 79, 2023 tarihli 10, 67, 82 ve 84, 2024 tarihli 23, 39, 41 ve 42, 2025 tarihli 49, 50, 54, 60, 61, 64, 65, 87 ve 115, 2026 tarihli 27, 32 ve 55 sayılarında değiştirilmiş ve eklemeler yapılmıştır.)

§ 1. 23. maddeye 4. fıkra eklenir:

“(4) Mahkeme, toplam cezayı belirlerken cezanın nihai süresinin veya miktarının içtimaya dâhil suçlara, bunların sayısına ve ağırlığına ve meydana gelen zararın genel niteliğine ve boyutuna orantılı olup olmadığını değerlendirir. Mahkeme, 24. maddenin uygulanmasına veya uygulanmamasına ilişkin ayrı gerekçe gösterir.”

§ 2. 38a maddesinin 2. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilir:

“(2) Müebbet hapis cezası, ancak ilgili suç için öngörülmüş olması, işlenen somut suçun olağanüstü ağır olması ve 36. maddede belirtilen amaçların belirli süreli hapis cezasıyla gerçekleştirilememesi hâlinde verilir. Özellikle ağır bir hâl de dâhil olmak üzere, suçun ağırlaştırıcı unsurunun bulunması tek başına bu koşulların gerçekleştiğini göstermez. Mahkeme her bir koşul için ayrı gerekçe gösterir.”

§ 3. 39. maddenin 2. fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilir:

“(2) İstisnai olarak, müebbet hapis cezasının başka cezaya çevrilmesi hâlinde, 24. madde ve 27. maddenin 1. fıkrası kapsamındaki birden fazla suç hâlinde ve bu Kanun'un Özel Kısmında açıkça öngörülen hâllerde otuz yıla kadar hapis cezası verilebilir.”

§ 4. 54. maddeye 3. ilâ 5. fıkralar eklenir:

“(3) Mahkeme, 1. fıkra kapsamındaki değerlendirmesinde sırasıyla şu hususları dikkate alır:

1. meydana gelen zararın ve yaratılan somut tehlikenin niteliği ve boyutu;
2. kusurun biçimi ve derecesi, suçun işleniş şekli ve failin katkısı;
3. 56. maddeye uygun olarak hafifletici ve ağırlaştırıcı nedenler;
4. zararı sınırlama ve giderme çabaları da dâhil olmak üzere, failin kişiliğine, yaşına, sağlığına ve suç sonrasındaki davranışlarına ilişkin olup cezanın amaçları bakımından önem taşıyan bilgiler.

(4) Mahkeme, seçilen cezanın türünü ve ağırlığını belirleyen hususları ve bunları bir bütün olarak nasıl değerlendirdiğini gösterir. Kanunun daha hafif bir cezaya izin verdiği hâllerde mahkeme, bu cezanın neden 36. maddede belirtilen amaçları gerçekleştirmeye yeterli olmadığını açıklar.

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 03 / 21 SAYFASI

(5) Susma hakkının kullanılması, isnada itiraz edilmesi ve usul haklarının hukuka uygun biçimde kullanılması ağırlaştırıcı neden sayılmaz. Başka bir suça ilişkin ispatlanmamış bir isnat, failin toplum açısından daha yüksek tehlikelilik taşıdığı sonucuna dayanak olamaz.”

§ 5. 115. madde aşağıdaki şekilde değiştirilir:

“Madde 115. Başka bir kişiyi kasten öldüren kişi, öldürme suçundan dolayı on beş yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapis cezasıyla cezalandırılır.”

§ 6. 116. maddenin 1. fıkrasında, 12. bentten sonraki metindeki “on beş yıldan yirmi yıla kadar” ibaresi “yirmi yıldan otuz yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 7. 124. maddeye 5. fıkra eklenir:

“(5) 2. ve 4. fıkralardaki hâller dışında, 1. fıkroda belirtilen ölüm, 128. maddenin 3. fıkrası, 131. maddenin 3. fıkrası veya 131a maddesinin 2. fıkrası kapsamındaki ağır yaralamanın sonucu olarak meydana gelmişse, ceza on yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapistir; yaralamanın tehlikeli tekerrür oluşturması hâlinde ise on beş yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapis cezası verilir.”

§ 8. 128. maddeye 3. fıkra eklenir:

“(3) Failin 2. fıkroda belirtilen yaralamalardan herhangi birini meydana getirmeyi amaçladığı hâllerde ceza, beş yıldan yirmi yıla kadar hapis veya müebbet hapistir.”

§ 9. 131. maddeye 3. fıkra eklenir:

“(3) Ağır yaralamanın 128. maddenin 3. fıkrasındaki koşullarda meydana getirilmesi hâlinde ceza:

1. 1. fıkra kapsamındaki hâllerde yedi yıldan yirmi beş yıla kadar hapis veya müebbet hapis;
2. 2. fıkra kapsamındaki hâllerde on yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapistir.”

§ 10. 131a maddesine aşağıdaki ekler yapılır:

1. Mevcut metin 1. fıkra olur.

2. 2. fıkra eklenir:

“(2) 1. fıkroda belirtilen ağır yaralamanın 128. maddenin 3. fıkrasındaki koşullarda meydana getirilmesi hâlinde ceza, on iki yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapistir.”

§ 11. 149. maddeye 6. fıkra eklenir:

“(6) Bu madde hükümleri, failin 152. madde kapsamında suç oluşturmadığı ölçüde uygulanır.”

§ 12. 150. maddeye 5. fıkra eklenir:

“(5) Bu madde hükümleri, failin 152. madde kapsamında suç oluşturmadığı ölçüde uygulanır.”

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 04 / 21 SAYFASI

§ 13. 151. maddeye 7. fıkra eklenir:

“(7) Bu madde hükümleri, fiilin 152. madde kapsamında suç oluşturmadığı ölçüde uygulanır.”

§ 14. 152. madde aşağıdaki şekilde değiştirilir:

“Madde 152. (1) Başka bir kişiyle, o kişinin özgürce verdiği rızası olmaksızın cinsel penetrasyonda bulunan kişi, tecavüz suçundan dolayı beş yıldan yirmi yıla kadar hapis veya müebbet hapis cezasıyla cezalandırılır.

(2) Aşağıdaki hâllerde ceza, yedi yıldan yirmi beş yıla kadar hapis veya müebbet hapistir:

1. mağdurun on sekiz yaşından küçük olması;
2. mağdurun failin altsoyu veya evlatlığı olması;
3. fiilin tekrarlanan suç oluşturması.

(3) Aşağıdaki hâllerde ceza, on yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapistir:

1. fiilin iki veya daha fazla kişi tarafından işlenmesi;
2. orta derecede yaralama meydana gelmesi;
3. fiilin intihara teşebbüse yol açması;
4. fiilin, mağduru daha sonra cinsel nitelikte hayasızca davranışlara veya fuhşa yöneltmek amacıyla işlenmesi;
5. fiilin tehlikeli tekrerrür oluşturması.

(4) Aşağıdaki hâllerde ceza, on beş yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapistir:

1. mağdurun on altı yaşından küçük olması;
2. ağır yaralama meydana gelmesi;
3. fiilin intihara yol açması;
4. fiilin özellikle ağır bir hâl oluşturması.

(5) Bu madde anlamında cinsel penetrasyon şunlardır:

1. başka bir kişinin vajinasına, anüsüne veya ağzına penisle girilmesi;
2. fiilin niteliği, amacı ve işleniş koşulları dikkate alındığında cinsel nitelik taşıması şartıyla, başka bir kişinin vajinasına veya anüsüne vücudun başka bir bölümüyle veya bir cisimle girilmesi;
3. mağdura uygulanan zorlama sonucunda, 1. veya 2. bentte belirtilen fiilin mağdur tarafından fail veya üçüncü bir kişi üzerinde gerçekleştirilmesi.

(6) Rıza, somut fiilin niteliğini anlayan ve seçim yapabilen bir kişinin özgür iradesinden kaynaklanıyor ve sözlerle veya tereddüde yer bırakmayan davranışla ifade ediliyorsa özgürce verilmiştir. Rıza somut fiile ilişkindir ve her zaman geri alınabilir. Sessizlik, fiziksel direnişin bulunmaması, önceki cinsel ilişkiler

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 05 / 21 SAYFASI

veya mevcut evlilik ya da diğer bir yakın ilişki tek başına rızanın bulunduğunu göstermez.

(7) Fiilin cebir veya tehditle işlenmesi; mağdurun uyuyor olması, bilincinin kapalı olması veya içinde bulunduğu durum nedeniyle fiili anlayamaması ya da iradesini ifade edememesi; yahut failin bağımlılık veya gözetim ilişkisini özgür seçim imkânını ortadan kaldıracak şekilde kullanması hâlinde özgürce verilmiş rıza yoktur.

(8) Bu maddede düzenlenen suça 11. ve 14. maddelerin hükümleri uygulanır. Rızanın bulunmadığı ve bu hususun failin kastı kapsamında olduğu ispatlanmalıdır. Mağdurun yalnızca 2. fıkranın 1. bendinde veya 4. fıkranın 1. bendinde belirtilen yaşta olması, 1. fıkradaki temel suçun unsurlarının gerçekleştiği karinesine yol açmaz. Fiilin tecavüz oluşturmaması hâlinde, çocukların cinsel bütünlüğünü rızalarından bağımsız olarak koruyan hükümler uygulanmaya devam eder.”

§ 15. 153. maddenin sonuna şu ibare eklenir: “, fiilin 152. madde kapsamında suç oluşturmadığı ölçüde”.

§ 16. 157. maddeye 8. fıkra eklenir:

“(8) Bu madde hükümleri, fiilin 152. madde kapsamında suç oluşturmadığı ölçüde uygulanır.”

§ 17. 195. maddeye 6. ilâ 8. fıkralar eklenir:

“(6) Başkasının konutuna hukuka aykırı biçimde girilerek işlenen hırsızlık, daha ağır bir ceza öngörülmedikçe, iki yıldan on dört yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Bu fıkranın uygulanması, fiil işlenirken konutta oturan kişinin orada bulunmasını gerektirmez.

(7) Başkasının konutuna hukuka aykırı biçimde girilerek hırsızlık işlenirken fail, hırsızlığı gerçekleştirmek, alınan eşyayı elde tutmak veya kaçışını sağlamak için bir kişiye karşı kullanmak amacıyla ateşli silah, patlayıcı madde veya başka bir nesne taşıyorsa, daha ağır bir ceza öngörülmedikçe, ceza beş yıldan yirmi yıla kadar hapis veya müebbet hapistir.

(8) Yağmanın unsurları gerçekleşmişse fiil, 198. veya 199. madde uyarınca nitelendirilir. Aynı alma fiili için 6. veya 7. fıkra uyarınca ayrıca ceza verilmez.”

§ 18. 196. maddenin 1. fıkrasına 3. ve 4. bentler eklenir:

“3. 195. maddenin 6. fıkrasındaki hâllerde beş yıldan yirmi yıla kadar hapis;

4. 195. maddenin 7. fıkrasındaki hâllerde sekiz yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapis.”

§ 19. 196a maddesine aşağıdaki ekler yapılır:

1. Mevcut metin 1. fıkra olur.

2. 2. fıkra eklenir:

“(2) 1. fıkrada belirtilen hırsızlığın 195. maddenin 7. fıkrasındaki koşullarda işlenmesi hâlinde ceza, on yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet hapis ve failin malvarlığının tamamının veya bir bölümünün müsaderesidir.”

§ 20. 197. maddeye aşağıdaki değişiklikler ve ekler yapılır:

1. 3. bentteki “sekiz yıla kadar” ibaresinden sonra “, 6. bentteki hâller hariç” ibaresi eklenir.

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 06 / 21 SAYFASI

2. 4. bentteki “sekiz yıla kadar” ibaresinden sonra “, 7. bentteki hâller hariç” ibaresi eklenir.

3. 5. bentteki “196a maddesi” ibaresinden sonra “, 1. fıkra” ibaresi eklenir.

4. 6. ve 7. bentler eklenir:

“6. 195. maddenin 6. fıkrasındaki hâllerde, 195. maddenin 7. fıkrası ile 196. ve 196a maddelerindeki hâller dışında, bir yıldan on yıla kadar hapis;

7. 195. maddenin 2. fıkrasındaki hâllerde, hırsızlığın başkasının konutuna hukuka aykırı biçimde girilerek işlenmesi durumunda, 195. maddenin 7. fıkrası ile 196. ve 196a maddelerindeki hâller dışında, iki yıldan on iki yıla kadar hapis.”

§ 21. 198. maddenin 1. fıkrasındaki “üç yıldan on yıla kadar” ibaresi “beş yıldan yirmi yıla kadar veya müebbet” olarak değiştirilir.

§ 22. 199. maddede aşağıdaki değişiklikler yapılır:

1. 1. fıkra, 5. bentten sonraki metindeki “beş yıldan on beş yıla kadar” ibaresi “sekiz yıldan otuz yıla kadar veya müebbet” olarak değiştirilir.

2. 2. fıkradaki “on beş yıldan yirmi yıla kadar” ibaresi “yirmi yıldan otuz yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 23. 209. maddede aşağıdaki değişiklikler yapılır:

1. 1. fıkradaki “bir yıldan altı yıla kadar” ibaresi “bir yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.

2. 2. fıkradaki “beş yıla kadar” ibaresi “on yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 24. 210. maddenin 1. fıkrasındaki “bir yıldan sekiz yıla kadar” ibaresi “üç yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 25. 211. maddedeki “üç yıldan on yıla kadar” ibaresi “beş yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 26. 288. maddeye aşağıdaki değişiklikler ve ekler yapılır:

1. Mevcut metin 1. fıkra olur ve bu fıkradaki “bir yıldan altı yıla kadar” ibaresi “iki yıldan sekiz yıla kadar” olarak değiştirilir.

2. 2. ilâ 4. fıkralar eklenir:

“(2) 1. fıkradaki fiilin, bir hâkim, halk hâkimi, savcı veya soruşturma makamı tarafından bir suça ilişkin ön incelemede ya da ceza yargılamasında yetkilerinin kullanılması sırasında veya örgütlü suç grubunun talimatı üzerine ya da kararının uygulanması suretiyle işlenmesi hâlinde ceza, üç yıldan on yıla kadar hapis ve 37. maddenin 1. fıkrasının 6. ve 7. bentlerinde belirtilen haklardan yoksun bırakmadır.

(3) 1. veya 2. fıkradaki fiil sonucunda ağır bir suç için ceza kovuşturması zamanaşımına uğramış ve fail bu sonucu öngörerek istemiş veya kabullenmişse, ceza beş yıldan on iki yıla kadar hapis ve 37. maddenin 1. fıkrasının 6. ve 7. bentlerinde belirtilen haklardan yoksun bırakmadır.

(4) Bir kararın kaldırılması veya değiştirilmesi, sanığın beraati, yargılamanın sona erdirilmesi veya durdurulması ya da bir usul süresinin dolması, tek başına bu madde kapsamında suç işlendiğini göstermez. Ceza sorumluluğu için somut görev ihlalinin, kastın ve 1. fıkradaki amacın; 3. fıkradaki hâllerde ise ayrıca zamanaşımının dolmasıyla nedensellik bağının ortaya konulması gerekir.”

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 07 / 21 SAYFASI

§ 27. 288a maddesi eklenir:

“Madde 288a. (1) Yetkilerini kullanırken bir kişinin hukuka aykırı olarak suçlanmasına, mahkûm edilmesine veya özgürlüğünden yoksun bırakılmasına yol açmak ya da başka bir kişiyi kanunen hak ettiği cezadan kurtarmak amacıyla hareket eden bir hâkim, halk hâkimi, savcı veya soruşturma makamı:

1. gerçek olmadığını veya değiştirildiğini bilerek ispat konusuyla ilgili bir belge, kayıt veya başka materyal düzenler, değiştirir, sunar veya kullanır ya da bir usul işleminin yapıldığını veya dava bakımından önemli bir durumu gerçeğe aykırı biçimde belgelendirirse;
2. bir suça ilişkin ön inceleme veya ceza yargılaması kapsamında alınmış ya da toplanmış, ispat konusuyla ilgili materyali hukuka aykırı biçimde yok eder, değiştirir veya gizlerse;
3. verdiği bir kararda, yargılamanın başlatılması, başlatılmasının reddi, durdurulması veya sona erdirilmesinin dayanakları; isnat, suçluluk, ceza veya özgürlükten yoksun bırakma açısından önemli bir konuda delil materyalinin içeriğini bilerek yanlış aktarırsa;
4. kişinin fiili işlemediğini veya fiilin suç oluşturmadığını bilerek isnatta bulunur ya da isnadı sürdürür veya mahkûmiyet kararı verir,

davranış daha ağır bir suç oluşturmadıkça, üç yıldan on yıla kadar hapis ve 37. maddenin 1. fıkrasının 6. ve 7. bentlerinde belirtilen haklardan yoksun bırakma cezasıyla cezalandırılır.

(2) 1. fıkradaki fiil sonucunda bir kişi altı aydan uzun süre hukuka aykırı olarak özgürlüğünden yoksun bırakılmış ve fail bu sonucu öngörerek istemiş veya kabullenmişse, davranış daha ağır bir suç oluşturmadıkça, ceza beş yıldan on iki yıla kadar hapis ve 37. maddenin 1. fıkrasının 6. ve 7. bentlerinde belirtilen haklardan yoksun bırakmadır.

(3) Olayların belirlenmesinde veya hukukun yorumlanması ya da uygulanmasında iyi niyetli bir hata, bu madde kapsamında suç oluşturmaz. Materyallerin güvenilirliği veya delil değeri bakımından farklı değerlendirilmesi, içeriklerinin bilerek yanlış aktarılmasına eş tutulmaz. Bir kararın kaldırılması veya değiştirilmesi, tek başına 1. fıkradaki kastı ve amacı ortaya koymaz.

(4) Aynı fiil hem bu maddenin hem de 288. maddenin unsurlarını karşılıyorsa, daha ağır cezayı öngören hüküm uygulanır. Bu kural, rüşvet de dâhil olmak üzere ayrıca işlenen bir suçtan dolayı sorumluluğu ortadan kaldırmaz.”

§ 28. 289. maddeye aşağıdaki değişiklikler ve ekler yapılır:

1. Mevcut metin 1. fıkra olur ve bu fıkradaki “bir yıldan altı yıla kadar” ibaresi “bir yıldan sekiz yıla kadar” olarak değiştirilir.

2. 2. ve 3. fıkralar eklenir:

“(2) 1. fıkradaki fiilin; kişinin atanması, yükseltilmesi, derecesinin düşürülmesi, nakli, geçici görevlendirilmesi veya bu görevlendirmenin sona erdirilmesi, görevden çıkarılması veya geçici olarak uzaklaştırılması, performans değerlendirmesi, ek ücretinin belirlenmesi, hakkında disiplin işlemi yürütülmesi ya da resmî denetimiyle ilgili yetkilerin kötüye kullanılması yoluyla veya örgütlü suç grubunun talimatı üzerine ya da kararının uygulanması suretiyle işlenmesi hâlinde,

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 08 / 21 SAYFASI

davranış daha ağır bir suç oluşturmadıkça, ceza iki yıldan on yıla kadar hapistir. Fail kamu görevlisiyse, mahkeme ayrıca 37. maddenin 1. fıkrasının 6. ve 7. bentlerinde belirtilen haklardan yoksun bırakmaya karar verir.

(3) Hukuka uygun biçimde talep, itiraz, şikâyet, savcı itirazı veya hukuki beyan sunulması, bu madde anlamında görev ihlaline teşvik oluşturmaz.”

§ 29. 301. maddede aşağıdaki değişiklikler yapılır:

1. 1. fıkradaki “altı yıla kadar” ibaresi “bir yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.
2. 2. fıkradaki “sekiz yıla kadar” ibaresi “iki yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.
3. 3. fıkradaki “on yıla kadar” ibaresi “üç yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 30. 302. maddede aşağıdaki değişiklikler yapılır:

1. “a” harfindeki “üç yıldan on yıla kadar” ibaresi “beş yıldan on iki yıla kadar” olarak değiştirilir.
2. “ö” harfindeki “üç yıldan on beş yıla kadar” ibaresi “beş yıldan on beş yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 31. 304. maddede aşağıdaki değişiklikler yapılır:

1. 1. fıkradaki “altı yıla kadar” ibaresi “bir yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.
2. 2. fıkradaki “sekiz yıla kadar” ibaresi “iki yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 32. 304a maddesindeki “on yıla kadar” ibaresi “üç yıldan on yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 33. 304b maddesine aşağıdaki değişiklikler ve ekler yapılır:

1. 1. fıkradaki “altı yıla kadar veya para cezası” ibaresi “iki yıldan sekiz yıla kadar ve para cezası” olarak değiştirilir.
2. 2. fıkradaki “üç yıla kadar veya para cezası” ibaresi “bir yıldan altı yıla kadar ve para cezası” olarak değiştirilir.
3. 3. ve 4. fıkralar eklenir:

“(3) 1. veya 2. fıkradaki fiilin, bir ceza yargılaması veya suça ilişkin ön inceleme kapsamında bir hâkim, halk hâkimi, savcı veya soruşturma makamı üzerinde nüfuz kullanılmasıyla ilgili olması hâlinde ceza, üç yıldan on yıla kadar hapis ve ilgili fıkroda öngörülen para cezasıdır.

(4) Bu maddede düzenlenen suç, kamu görevlisi tarafından resmî konumunun kullanılması suretiyle işlenmişse, mahkeme ayrıca 37. maddenin 1. fıkrasının 6. ve 7. bentlerinde belirtilen haklardan yoksun bırakmaya karar verir.”

§ 34. 305a maddesine aşağıdaki değişiklikler ve ekler yapılır:

1. Mevcut metin 1. fıkra olur ve bu fıkradaki “üç yıla kadar” ibaresi “bir yıldan altı yıla kadar” olarak değiştirilir.
2. 2. fıkra eklenir:

“(2) 1. fıkradaki aracılık, bir hâkim, halk hâkimi, savcı veya soruşturma makamının ceza yargılamasındaki ya da suça ilişkin ön incelemedeki eylemine veya ihmeline ilişkinse, davranış daha ağır bir suç oluşturmadıkça, ceza iki yıldan sekiz yıla kadar hapis ve 1. fıkradaki para cezasıdır.”

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 09 / 21 SAYFASI

§ 35. 342. maddede aşağıdaki değişiklikler yapılır:

1. 3. fıkranın “B” harfindeki “on yıldan yirmi yıla kadar” ibaresi “on beş yıldan otuz yıla kadar”, “on beş yıldan yirmi yıla kadar” ibaresi ise “yirmi yıldan otuz yıla kadar” olarak değiştirilir.

2. 4. fıkranın “B” harfindeki “on iki yıldan yirmi yıla kadar” ibaresi “on sekiz yıldan otuz yıla kadar”, “on üç yıldan yirmi yıla kadar” ibaresi ise “yirmi yıldan otuz yıla kadar” olarak değiştirilir.

§ 36. 343. maddeye 6. fıkra eklenir:

“(6) Motorlu araç kullanırken ölüme sebebiyet verilmiş, fiil özellikle ağır bir hâl oluşturmuş ve fail ölüm ihtimalini öngörmekle birlikte bunu önleyeceğine inanmışsa; ölüm aşağıdaki ihlallerden herhangi biri sonucunda meydana gelmiş olmak şartıyla, ceza on beş yıldan otuz yıla kadar hapis veya müebbet haptir:

1. izin verilen hızın yerleşim alanında saatte elli kilometreden, yerleşim alanı dışında saatte seksen kilometreden fazla aşılması;

2. kamuya açık bir yolda izinsiz yarışa katılınması;

3. otoyolda veya ekspres yolda izin verilen yönün tersine bilerek gidilmesi.

Bu fıkranın uygulanması, somut ihlal ile meydana gelen ölüm arasındaki nedensellik bağının belirlenmesini gerektirir. Alkol veya uyuşturucu madde testini reddetmek, tek başına bu fıkradaki ihlali ya da kusur biçimini ortaya koymaz. Ölümün kasten meydana getirilmesi hâlinde ilgili kasten işlenen suça ilişkin hükümler uygulanır. 3. veya 4. fıkradaki koşulların da bulunması hâlinde 5. fıkra da uygulanır.”

§ 37. 343a maddesine 3. fıkra eklenir:

“(3) 343. maddenin 6. fıkrasındaki hâllerde fail mağdura veya mağdurlara yardım etmek için elinden gelen her şeyi yapmışsa, ceza on yıldan yirmi beş yıla kadar haptir.”

§ 38. 343r maddesine 3. fıkra eklenir:

“(3) 343. maddenin 6. fıkrasındaki suç için müebbet hapis cezası verildiğinde, motorlu araç kullanma hakkından otuz bir yıldan otuz beş yıla kadar yoksun bırakmaya karar verilir. Süre, mahkûmiyet kararının kesinleşmesiyle başlar. Bu sürenin dolmasından bağımsız olarak hükümlü, müebbet hapis cezasını veya bu cezanın çevrildiği hapis cezasını infaz ederken bu hakkı kullanamaz. 49. maddenin 4. fıkrası ve 59. maddenin 4. fıkrası uygun düştüğü ölçüde uygulanır.”

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 10 / 21 SAYFASI

GEÇİCİ VE SON HÜKÜMLER

§ 39. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (Resmî Gazete'nin 2005 tarihli 86 sayısında yayımlanmış; 2007 tarihli 46 ve 109, 2008 tarihli 69 ve 109, 2009 tarihli 12, 27, 32 ve 33, 2010 tarihli 15, 32 ve 101, 2011 tarihli 13, 33, 60, 61 ve 93, 2012 tarihli 19, 20, 25 ve 60, 2013 tarihli 17, 52, 70 ve 71, 2014 tarihli 21, 2015 tarihli 14, 24, 41, 42, 60, 74 ve 79, 2016 tarihli 32, 39, 62, 81 ve 95, 2017 tarihli 13, 63 ve 101, 2018 tarihli 7, 44, 87 ve 96, 2019 tarihli 7, 16 ve 83, 2020 tarihli 98, 103 ve 110, 2021 tarihli 9, 16, 20, 41, 80 ve 85, 2022 tarihli 32 ve 62, 2023 tarihli 48, 69, 84 ve 86, 2024 tarihli 18, 36 ve 39, 2025 tarihli 61, 65 ve 97, 2026 tarihli 16, 32, 51 ve 59 sayılarında değiştirilmiş ve eklemeler yapılmıştır.) 35. maddesinin 2. fıkrasına aşağıdaki ekler yapılır:

1. “287a” ibaresinden sonra “288, 288a, 289,” ibaresi eklenir.
 2. “343. maddenin 1. fıkrasının ‘b’ harfî, 3. fıkrasının ‘ö’ harfî ve 4. fıkrası” ibaresinden sonra “, 343a maddesinin 3. fıkrası” ibaresi eklenir.
 3. İkinci cümle eklenir: “İl mahkemesi, 4. ve 5. fıkralar ile Otuz Birinci Bölümün özel kuralları saklı kalmak üzere, Ceza Kanunu'nun Özel Kısımında müebbet hapis veya başka cezaya çevrilemeyen müebbet hapis öngörülen suçlara ilişkin diğer bütün davalara da ilk derece mahkemesi olarak bakar.”
- § 40. Bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce işlenen fiillerde uygulanacak ceza kanunu, Ceza Kanunu'nun 2. maddesine göre belirlenir. Suç ihdas eden veya daha ağır ceza öngören hükümler geçmişe yürümez. Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce açılmış mahkeme yargılamaları, önceki görev kurallarına göre tamamlanır.
- § 41. Kanun'un yürürlüğe girmesinden itibaren üç yıl içinde Adalet Bakanlığı uygulama sonrası etki değerlendirmesi yapar ve sonuçlarını yayımlar. Değerlendirme; verilen ve fiilen infaz edilen cezaları, 55., 58a ve 63. maddelerin uygulanmasını, açık adaletsizlik nedeniyle kaldırılan veya değiştirilen kararları, tekerrürü, 288., 288a, 289., 302., 3046 ve 305a maddelerinin uygulanmasını, bu suçlara ilişkin yargılamaların süre ve sonuçlarını ve cezaların infaz maliyetlerini kapsar. Veriler, gerçek kişilerin kimliği belirlenmeksizin toplulaştırılmış biçimde işlenir ve yayımlanır.
- § 42. Bu Kanun, Resmî Gazete'de yayımlanmasından altı ay sonra yürürlüğe girer.

GEREKÇE

Ceza Kanunu'nda Değişiklik ve Ek Yapılmasına İlişkin Kanun Taslağına ilişkin

1. Kabulünü gerekli kılan nedenler

Taslak, bazı ağır suçların cezalarının artırılmasını; orantılılık ve cezanın belirlenmesinde gerekçe gösterilmesine ilişkin açık koşullar ve ceza adaletinin kasten engellenmesine ve yolsuzluğa karşı ek ceza hukuku korumasıyla birleştirmektedir. Konusu; öldürme, doğrudan amaçlanan ağır yaralama, tecavüz, yağma, konuta girilerek hırsızlık, dolandırıcılık, rüşvet, nüfuz ticareti, adalete suç oluşturan müdahale ve motorlu araç kullanırken ölüme sebebiyet vermenin özellikle ağır hâlleridir.

Ceza aralıkları, cezanın somut suçun ağırlığına uygun olmasını sağlamalıdır. Daha yüksek üst sınır, olağanüstü ağır hâllere karşı uygulanabilecek yaptırım alanını genişletir; daha yüksek alt sınır, ilgili suçun tipik ağırlığına ilişkin yasama değerlendirmesini ifade eder. Bu tercihler, cezanın mahkeme tarafından bireyselleştirilmesi gereğini korur. Cezaların artırılması, suçların azalacağını tek başına ampirik olarak kanıtlamaz ve böyle bir etkinin belirli büyüklükte olacağına ilişkin vaadi haklı kılmaz.

Temel suçlar için öngörülen artışların ağırlaştırılmış ve hafifletilmiş hâllerle uyumlaştırılması gerekir. Bu nedenle değişiklikler 116., 124., 131., 131a, 196., 196a, 197., 199., 210., 211., 302., 304a ve 342. maddeleri de kapsamaktadır. Bu bağlantı olmadan bir suçun daha ağır hâli için daha düşük üst sınır veya gerekçesiz biçimde daha düşük alt sınır söz konusu olabilir; alınan eşyanın iadesi veya mağdura yardım edilmesi ise tutarlı biçimde düzenlenmiş bir sonuçtan yoksun kalabilir.

Hukuka uygun ceza kovuşturması, görevlerin bilerek yerine getirilmemesi, materyallerin gizlenmesi, delil içeriğinin yanlış aktarılması ve kamu görevlilerine hukuka aykırı nüfuz uygulanması yoluyla engellenebilir. Aynı yöntemler masum bir kişinin kovuşturulması için de kullanılabilir. Mevcut görevi kötüye kullanma, gerçeğe aykırı suç isnadı, kayıtların tahrifi, ceza kovuşturmasının engellenmesi ve rüşvet suçları, bu kamu yararının ayrı yönlerini korumaktadır. Bu davranışların kamu görevi kapsamında işlenen biçimlerinin daha özel olarak düzenlenmesi ve cezalarının ağırlığının uyumlaştırılması önerilmektedir.

Müdahale, suçun unsurları ortaya konulmuş kasten işlenen hukuka aykırı davranışlara yöneliktir. Yargılamanın başlatılmasının reddi, durdurulması, sona erdirilmesi veya beraat kararının kendiliğinden hukuka aykırı olduğunu varsaymaz. Kanuni koşullar mevcutsa bu işlemler zorunludur. Ceza hukuku koruması hem kişinin hukuka aykırı biçimde sorumluluktan kurtarılmasını hem de masum kişinin bilerek kovuşturulmasını ve mahkûm edilmesini caydırmalıdır.

Taslak, belirtilen hukuki kurumlara yönelik sınırlı bir reformdur. Ceza Kanunu'nun (CK) bütünüyle yeniden kodifikasyonu değildir ve hukukun her yanlış uygulanmasının suç oluşturduğu iddiasına dayanmaz. Somut usul işlemleri üzerinde etkili denetim, karşılık gelen usul güvencelerini de gerektirir; artırılmış cezalar bunların yerini tutmaz.

2. Amaçlar ve başlıca yasama çözümleri

2.1. Cezanın bireyselleştirilmesi, toplam cezalar ve müebbet hapis

23. maddeye yapılan ek, değerlendirmeyi içtimaya dâhil suçlarla sınırlar. Toplam ceza, varsayılan başka suç faaliyetleri nedeniyle artırılamaz. 24. maddenin uygulanması veya uygulanmaması için ayrı gerekçe aranır; ancak otomatik artırım veya cezaların mekanik olarak toplanması getirilmez. 24. maddedeki sınırlar korunur: toplam ceza olarak seçilen en ağır cezanın en fazla yarısı kadar artırım; ancak ne bireysel cezaların toplamının ne de ilgili ceza türünün üst sınırının aşılması mümkündür. 27. madde, önceki mahkûmiyetten sonra işlenen suçta cezaların birleştirilmesini ayrıca düzenlemeye devam eder.

54. maddeye mahkemenin değerlendirme sırası ve belirlenen olaylarla seçilen cezanın türü ve ağırlığı arasındaki bağlantının açıklanması yükümlülüğü eklenir. 56. maddedeki suç unsurlarının iki kez hesaba katılması yasağı korunur. Susma hakkının kullanılması, isnada itiraz edilmesi ve hukuka uygun savunma yürütülmesi cezayı artıramaz. İspatlanmamış başka bir isnat, failin toplum açısından tehlikeliliğiyle ilgili belirlenmiş bilgilerin yerine geçemez.

Müebbet hapis, ek suçlar için uygulanabilecek nihai ceza olarak öngörülmektedir. Bu bir kanuni üst sınırdır; tipik, varsayılan veya zorunlu ceza değildir. 38a maddesinin 2. fıkrası uyarınca mahkeme, somut suçun olağanüstü ağırlığını ve izin verilen belirli süreli hapis cezasının dahi 36. maddedeki amaçları neden gerçekleştiremeyeceğini ayrı ayrı belirlemelidir. “Özellikle ağır hâl” nitelendirmesi veya başka ağırlaştırıcı unsurun varlığı bu değerlendirmenin yerini tutmaz. Başka cezaya çevrilemeyen müebbet hapis için yeni hâller ihdas edilmez.

38a maddesinin 3. fıkrası uyarınca en az yirmi yıl infaz edildikten sonra cezanın otuz yıl hapse çevrilmesi ve 5. fıkra göre infaz edilmiş sürenin mahsubu korunur. Hükümlü, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 449. maddesi uyarınca mahkemeye bağımsız başvuru hakkına sahiptir; karar CMK'nin 450. maddesine göre denetlenebilir ve ret sonrasında kanuni koşullarda yeniden başvuru yapılabilir. Cezanın çevrilmesi otomatik tahliye değildir. Denetime fiilen erişilebilmesi ve rehabilitasyon koşulları, kapsamı genişletilen ceza her uygulandığında temel güvencelerdir.

39. maddenin 2. fıkrasındaki değişiklik, yirmi yılı aşan sürelerle yalnızca açıkça belirlenen hâllerde izin verir. Özel Kısımdaki suçlara ilişkin mevcut istisna kasten işlenen suçlarla sınırlı olduğundan, yeni ağırlaştırılmış taksirli ulaşım suçu için de gereklidir. Genişletme, önerilen somut cezalarla uyumludur ve kanuni üst sınırları aşmak için genel bir yetki tanımaz.

2.2. Yaşam ve beden bütünlüğü

115. maddede mevcut on ilâ yirmi yıl yerine on beş ilâ otuz yıl ve müebbet hapis alternatifi öngörülmektedir. Artırım, yaşamın kasten sona erdirilmesinin geri döndürülemez niteliğini dikkate alır. 116. maddenin 1. fıkrasındaki nitelikli öldürmenin alt sınırı yirmi yıla, belirli süreli üst sınırı otuz yıla yükseltirken mevcut en ağır alternatifler korunur. Böylece temel ve nitelikli suç ayrımı korunur ve 1. fıkra, 2. fıkradaki mevcut aralıkla uyumlaştırılır. Öldürmenin hafifletilmiş hâlleri bu suçlarla

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 13 / 21 SAYFASI

eş tutulmaz. Her olayda somut ceza, ilgili koşullar mevcut olduğu ölçüde, 54. ilâ 58. maddelere göre belirlenir.

Yeni 128. maddenin 3. fıkrası, ağır yaralamaya yönelik doğrudan kastı kapsar. Failin 2. fıkrada sayılan türde bir yaralamayı amaçladığının ispatını gerektirir; ağır neticenin meydana gelmesi tek başına bu kastı kanıtlamaz. Yaralamanın nitelikli hâlleri, tehlikeli tekerrür ve bu kasten yaralama sonucunda taksirle meydana gelen ölüm uyumlaştırılır. Öldürme kastı varsa öldürmeye ilişkin hükümler uygulanır.

Doğrudan amaçlanan ağır yaralama için beş ilâ yirmi yıllık aralık, hem sağlığa verilen kalıcı zararı hem de failin iradesinin bu sonuca yöneldiğinin ispatını yansıtır. 131. maddenin 3. fıkrası ve 131a maddesinin 2. fıkrasındaki yedi, on ve on iki yıllık alt sınırlar, ağırlaştırıcı unsurların ve tehlikeli tekerrürün ek ağırlığını kademelendirir. Ardından taksirle ölüm meydana gelirse, 124. maddenin 5. fıkrası aralığı on ilâ otuz yıla, tehlikeli tekerrür hâlinde on beş ilâ otuz yıla çıkarır. 124. maddenin 2. ve 4. fıkralarındaki hafifletilmiş uygulama açıkça korunur. Bu suçların her birindeki müebbet hapis alternatifi, yalnızca yaralama türüne dayalı sonuç değil, 38a maddesinin bağımsız uygulanmasını gerektirir.

2.3. Cinsel özgürlük ve bütünlük

Tecavüz için mağdurun ve failin cinsiyetinden bağımsız uygulanabilen genel suç tanımı getirilir. Zorlama sonucu mağdurun fiilen gerçekleştirdiği, failin veya üçüncü kişinin bedenine penetrasyon da dâhil olmak üzere özel penetrasyon biçimleri belirtilir. Tamamlanmış suç, genel kurallara göre teşebbüsten ayrılır. Başka vücut bölümleri veya nesnelerle penetrasyon, fiilin niteliği, amacı ve koşullarına göre belirlenen cinsel nitelik taşımaması gerektirir. Yalnızca anatomik benzerlik, tıbbi faaliyetin bu suç kapsamına alınmasına izin vermez.

Korunan menfaat, somut fiile ilişkin özgür karardır. Rıza belirli bir fiile ilişkindir ve geri alınabilir; sessizlik, fiziksel direniş bulunmaması ve önceki ilişkiler tek başına rızayı ortaya koymaz. Mağdurun fiziksel direniş gösterdiğini kanıtlaması gerekmez. Rızanın bulunmadığını ve bunun failin kastı kapsamında olduğunu ispat yükü iddia makamında kalır. Kusura ve maddi olguda hataya ilişkin genel kurallar uygulanır; objektif ceza sorumluluğu getirilmez.

Bu yaklaşım, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3. ve 8. maddeleri uyarınca cinsel özerkliğin etkili korunması yükümlülüğüyle uyumludur; bu yükümlülük 4 Aralık 2003 tarihli M. C./Bulgaristan kararında, başvuru no. 39272/98, §§ 153 ve 166'da açıklanmıştır. Karar, önerilen somut cezaları belirlememektedir; bunlar bağımsız yasama değerlendirmesidir. Beş-yirmi yıldan yedi-yirmi beş ve on-otuz yıl üzerinden on beş-otuz yıla uzanan kademelendirme; mağdurun yaşını ve bağımlılığını, grup hâlinde işlemeyi, tekerrürü ve ek ağır sonuçları dikkate alır. Müebbet hapis alternatifi, 38a maddesindeki sınırlamaya bağlı olarak olağanüstü ağır bireysel suçlara karşı koruma sağlar.

On altı yaşından küçük olmak, ispatlanmış tecavüzü ağırlaştırır; ancak temel suçun unsurlarının yerine geçmez. Yaşa dayalı özel suçların uygulanmasını dışlamayan rıza, tecavüz bakımından otomatik olarak rızasızlığa dönüşmez. Çocukların diğer uygulanabilir hükümler kapsamındaki korunması sürdürülür. 149., 150., 151., 153. ve 157. maddelerdeki tali uygulama kuralları, aynı fiile ilişkin örtüşmeyi düzenler ve ayrı, bağımsız fiillerden dolayı sorumluluğu engellemez.

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 14 / 21 SAYFASI

2.4. Malvarlığı ve dolandırıcılık

Konuta girilerek hırsızlık, hem malvarlığını hem kişinin özel alanındaki güvenliğini etkiler. Nitelikli hâl, konutta oturan geçici olarak bulunmasa dahi hukuka aykırı girişi kapsar. Silahlı hâl; hırsızlığı gerçekleştirmek, alınan eşyayı elde tutmak veya kaçmak için silahın ya da nesnenin kişiye karşı kullanılması amacının ispatını gerektirir. Bu amaç olmadan bir nesne bulundurmak yeterli değildir. Silahsız girişteki iki ilâ on dört yıllık aralık, konut dokunulmazlığının ek ihlalini yansıtır. Kişiye karşı silah veya nesne kullanma hazırlığı ispatlandığında alt sınır beş, belirli süreli üst sınır yirmi yıl olur. Müebbet hapis alternatifi yalnızca silah taşımaya gerekçelendirilemez: kişilere yönelik somut tehlikenin değerlendirilmesi de dâhil olmak üzere 38a maddesindeki bütün ek koşullar gereklidir.

Tehlikeli tekerrür ve olağanüstü büyük değerli eşya bakımından karşılık gelen hâller düzenlenir. Aynı alma fiilinin hem hırsızlık hem yağma olarak ayrıca cezalandırılması dışlanır. Yağmanın unsurları gerçekleştiğinde 198. veya 199. madde uygulanır.

Eşyanın iadesi veya yerine konulması, konuta girilerek silahsız hırsızlıkta hafifletilmiş uygulama sebebi olarak kalır: 197. maddenin 6. bendine göre bir ilâ on yıl, büyük değer hâlinde 7. bende göre iki ilâ on iki yıl. 3. ve 4. bentlerdeki açık istisnalar; girişin ayrıca engelin aşılması, teknik araç kullanılması veya sayılan diğer unsurlardan birini içermesi durumunda mevcut sekiz yıla kadar ceza ile örtüşmeyi kaldırır. Yeni 6. ve 7. bentler, silahlı hâli, tehlikeli tekerrürü ve 196a maddesindeki hâlleri açıkça dışlar. 5. bentteki mevcut hafifletilmiş uygulama yalnızca 196a maddesinin 1. fıkrası için korunur.

Temel yağmada cebir ve malvarlığına karşı suçun birleşmesi, üç-on yıldan beş-yirmi yıla önerilen artırımı gerekçelendirir; 199. maddenin 1. fıkrasındaki ağırlaştırıcı unsurlar sekiz-otuz yılı, 2. fıkra ise yirmi-otuz yıllık belirli süreli aralığı gerektirir. Müebbet hapis alternatifleri Genel Kısımındaki bağımsız sınırlamalara bağlıdır. Dolandırıcılık için ortak on yıllık üst sınır ve kademeli alt sınırlar önerilir: 209. maddenin 1. fıkrasında bir yıl; 209. maddenin 2. fıkrası için 39. maddenin 1. fıkrasındaki genel alt sınır; 210. maddede üç, 211. maddede beş yıl. Mevcut yanılığdan yararlanmaya ilişkin daha düşük alt sınır, bu biçimi yanılığının aktif olarak oluşturulmasından ayırır. Nitelikli dolandırıcılıktaki yüksek alt sınırlar özel yöntemi, tekrar işlemeyi, değeri veya tehlikeli tekerrürü dikkate alır. 209. maddenin 3. fıkrasındaki hafif hâller ve belirli dolandırıcılık türlerine ilişkin özel suçlar korunur.

2.5. Ölüme yol açan olağanüstü tehlikeli araç kullanma

Yeni 343. maddenin 6. fıkrası her ölümlü trafik kazasına uygulanmaz. Özellikle ağır hâl, açıkça sayılan ihlal, ölümle nedensellik bağı ve ölüm ihtimalinin öngörülmesine rağmen önleneyeğine aşırı güven gerekir. Sayısal hız eşikleri ve sınırlı ihlal listesi öngörülebilirliği sağlamayı amaçlar. Burada da müebbet hapis, 38a maddesinin 2. fıkrasındaki ek değerlendirmeyi gerektirir.

Önerilen on beş-otuz yıl ve müebbet hapis alternatifi, taksirli netice bakımından ceza politikasında esaslı değişikliktir. Gerekçe; özellikle ağır hâlin, kesin tanımlanmış son derece tehlikeli davranışın ve ölümün fiilen öngörülmesinin birleşmesidir. Bilinçli taksir,

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 15 / 21 SAYFASI

kastla eş tutulmaz: failin ölümü önlemek için güvendiği somut koşullar belirlenmelidir. Müebbet hapis ayrıca 38a maddesi uyarınca olağanüstü ağırlığın ayrı ispatını ve belirli süreli cezanın yetersizliğine ilişkin gerekçeyi gerektirir. Ne ölüm neticesi ne tek başına hız ihlali bu cezaya dayanak oluşturur.

342. madde, ulaşım suçunda kasten ölüm meydana getirilmesi için daha düşük belirli süreli ceza oluşmaması amacıyla uyumlaştırılır. 3. fıkranın “b” harfinde on beş-otuz yıl; özellikle ağır hâlde yirmi-otuz yıl veya müebbet hapis önerilir. 4. fıkranın “b” harfindeki nitelikli suçta alt sınır on sekiz yıl, özellikle ağır hâlde yirmi yıldır; aynı belirli süreli üst sınır ve müebbet hapis alternatifi korunur. Böylece karşılaştırılabilir özellikle ağır hâllerde kasten ölüme sebebiyet vermenin alt sınırı, bilinçli taksirinkinden yüksektir. Değişiklik 342. maddedeki suçların unsurlarını veya kapsamını değiştirmez.

Mümkün olan bütün yardımın sağlanması, on ilâ yirmi beş yıllık ayrı ve daha düşük aralığa yol açar. Yaşam kurtarma teşviki korunur. Alkol veya uyuşturucu madde testinin reddi, özel koşulları tek başına ispatlamaz. Ölüm kasten meydana getirilmişse ilgili kasten işlenen suç hükümleri uygulanır. 343. maddenin 3. veya 4. fıkrasındaki koşulların da bulunması hâlinde, müsadere ve eşdeğer değere ilişkin mevcut 5. fıkra uygulanmaya devam eder; yeni nitelikli hâl bu sonucu kaldırmaz.

Yeni 343. maddenin 6. fıkrası uyarınca fiilen müebbet hapis verildiğinde, buna ek motorlu araç kullanma hakkından yoksun bırakma süresi açıkça düzenlenir. Otuz bir ilâ otuz beş yıllık aralık, 38a maddesinin 3. fıkrasındaki cezanın çevrilmesi sonucundaki otuz yıl ve 343r maddesinin 2. fıkrasındaki bir ilâ beş yıllık ek süreyle uyumlaştırılır. Genel kurallara göre bireyselleştirme, indirim ve mahsup korunur. Sürenin dolması, müebbet hapis veya onun yerine geçen hapis cezası sırasında hakkın kullanılmasına izin vermez. İlk kararda, 55., 58a veya 63. maddenin uygulanması sonucu dahi olsa, belirli süreli hapis verildiğinde 2. fıkra uygulanmaya devam eder.

2.6. Ceza kovuşturmasının kasten engellenmesi

288. maddedeki değişiklikler, bir kişiyi kanunen hak ettiği cezadan kurtarma özel amacını korur. Temel ceza bir-altı yıldan iki-sekiz yıla yükseltilir. Fiilin hâkim, halk hâkimi, savcı veya soruşturma makamı tarafından ilgili yetkilerin kullanılması sırasında ya da örgütlü suç grubunun talimatı üzerine veya kararının uygulanması suretiyle işlenmesinde üç ilâ on yıl öngörülür. Ceza yargılamasının başlatılmasından önceki suça ilişkin ön incelemeler açıkça kapsanır.

Ağır bir suça ilişkin ceza kovuşturmasının zamanaşımına uğratılmasının nitelikli hâli beş ilâ on iki yıl hapisle cezalandırılır. Suçu oluşturan somut fiil, nedensellik bağı ve bu sonuca ilişkin kast gereklidir. Kamu görevlisinin uzun süren yargılamaya katılması tek başına yeterli değildir. Suçun unsurlarını karşılayan engellemeye katkısı belirlenmelidir.

Zamanaşımı, önemsizlik ve yargılamanın başlatılmaması veya sona erdirilmesine ilişkin diğer kanuni nedenler amaçlarını korur. Yeni nitelikli hâl,

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 16 / 21 SAYFASI

zamanaşımının kasten hukuka aykırı biçimde meydana getirilmesini cezalandırır; gerçekleşmiş bir sona ermeyi geri çevirmez. Zamanaşımına uğramış kovuşturmayı yeniden başlatmaz veya daha elverişsiz kanuna geçmişe yürürlük kazandırmaz. Bazı suçların üst sınırlarının artırılması, genel kurallara göre gelecekteki fiillere uygulanacak zamanaşımı sürelerini değiştirebilir; etki değerlendirmesinde bu dikkate alınmalıdır. 81. maddenin 3. fıkrasındaki mutlak zamanaşımı da uygulanır; reşit olmayan mağdurlara karşı suçlarda, kanuni kapsamı içinde 80. maddenin 4. fıkrasındaki özel başlangıç dikkate alınır. Yeni nitelikli hâl bu kuralları aşmak için kullanılamaz. Lehe kanunun uygulanması, farklı sürümlerin ayrı aleyhe ve lehe kısımları birleştirilerek mevcut olmayan bir kanun oluşturulmaksızın, 2. maddeye göre değerlendirilir.

Üst sınırın beş yılı aşması, 3046 maddesinin 2. fıkrası ve 305a maddesi bakımından da olmak üzere, 93. maddenin 7. bendindeki “ağır suç” kavramı açısından önemlidir. 78a maddesi uyarınca ceza sorumluluğundan muafiyetin uygulanabilirliğini değiştirebilir. 66. madde kapsamındaki erteleme, yalnızca soyut üst sınıra değil, fiilen verilen cezaya ve diğer kanuni koşullara göre değerlendirilir. Bu sonuçlar reformun kapsamındadır ve yalnızca redaksiyon etkisi olarak sunulmamalıdır.

2.7. Delil temelinin kasten bozulması ve masum olduğu bilinen kişinin kovuşturulması

Yeni 288a maddesi suçu oluşturan somut fiilleri tanımlar: gerçek olmayan, değiştirilmiş veya gerçeğe aykırı belgelendiren materyalin düzenlenmesi, değiştirilmesi, sunulması veya kullanılması; ilgili materyallerin hukuka aykırı biçimde yok edilmesi, değiştirilmesi veya gizlenmesi; bir kararda delil içeriğinin bilerek yanlış aktarılması; kişinin fiili işlemediği veya fiilin suç oluşturmadağı bilinerek suçlanması ya da mahkûm edilmesi. Ortak koşullar, ilgili resmî yetkilerin kullanılması ve hukuka aykırı kovuşturma, mahkûmiyet veya özgürlükten yoksun bırakma ya da başka kişiyi hak ettiği cezadan kurtarma özel amacıdır.

Koruma, önceki suça ilişkin ön incelemede alınan veya toplanan materyalleri de kapsar. Resmen başlatılmış yargılama dışında bunların bilerek değiştirilmesi veya gizlenmesi de sorumluluğa yol açabilir. Materyalin delil aracı olarak kabul edilmemiş olması, belirtilen özel amaçla hukuka aykırı yok edilmesini haklı kılmaz.

Materyal içeriğinin bilerek yanlış aktarılması, güvenilirliğinin ve ispat gücünün değerlendirilmesinden ayrılır. Üst denetim merciinin aynı materyali farklı değerlendirmesi, ilk değerlendirmeyi suça dönüştürmez. Yalnızca eksik gerekçe, kaldırılmış karar, kaçırılmış süre, beraat veya tercih edilmemiş hukuki yorum için sorumluluk getirilmez. Suç, suç oluşturmayan bir fiil nedeniyle bilerek kovuşturma veya mahkûm etmeyi de kapsar; ancak yine ispatlanmış bilgi ve özel hukuka aykırı amaç gerektirir. Hukuki sonuca katılmamak bu unsurların ispatı yerine geçmez. Bütün objektif ve sübjektif unsurlar genel usule göre ispatlanmalıdır.

288a maddesindeki üç ilâ on yıllık temel aralık; yargısal işlevin kötüye kullanılmasını, kasıtlı bozmayı ve özel hukuka aykırı amacı birlikte yansıtır. Altı aydan uzun hukuka aykırı özgürlükten yoksun bırakmaya yol açıldığında, kişisel özgürlüğe uzun süreli doğrudan müdahale nedeniyle beş-on iki yıl öngörülür.

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 17 / 21 SAYFASI

Altı aylık eşik nitelikli suçu ayırır; daha kısa özgürlükten yoksun bırakma temel suçu dışlamaz. Özgürlükten yoksun bırakmanın hukuka aykırılığı ve süresi ile bu sonuca ilişkin nedensellik bağı ve kast ispatlanmalıdır. Sanığın hazır bulunmasını sağlamaya yönelik tedbirin kaldırılması, bu unsurların hiçbirini tek başına ispatlamaz.

Aynı fiilin suçu oluşturması hâlinde tali uygulama ve 288. maddeyle uyum öngörülür. Ayrıca işlenen rüşvet veya başka bağımsız suçtan sorumluluk korunur. Hüküm, asıl davadaki işlemleri otomatik olarak geçersiz kılmaz. Değiştirme veya kaldırma uygun usul yolunu gerektirir; kamu görevlisine yöneltilen isnat, kesin mahkûmiyetle belirlenmiş suçluluk değildir.

2.8. Adaletin işleyişine baskı, rüşvet, nüfuz ticareti ve aracılık

289. maddedeki temel ceza bir ilâ sekiz yıla çıkarılır. İki ilâ on yıl ceza taşıyan nitelikli suç, açıkça belirlenen personel, performans değerlendirmesi, disiplin ve yönetim yetkilerinin kötüye kullanılmasıyla teşviki ve örgütlü suç grubunun talimatı üzerine veya kararının uygulanması suretiyle yapılan fiilleri kapsar. Hukuka uygun talepler, itirazlar, şikâyetler, savcı itirazları ve hukuki beyanlar görev ihlaline teşvik oluşturmaz.

Pasif ve aktif rüşvetin temel biçimlerinde, görev ihlaline ve başka suçla bağlantıya göre bir, iki veya üç yıllık alt sınırlarla üst sınır on yıl olur. Artırım, kamu yetkisinin satılmasını ve hukuka uygun karar almanın zarar görmesini dikkate alır. Sorumluluk taşıyan resmi konum, zorlama, tekrar işleme veya yüksek değer, 302. maddenin “a” harfine göre beş-on iki yılı; “ö” harfinde işlenmiş görev suçuyla bağlantı ise beş-on beş yılı gerektirir. 302a maddesindeki en ağır aralık korunur. Mevcut ek mali cezalar, müsadere ve haklardan yoksun bırakma kaldırılmaz; zorlamaya maruz kalma ve derhâl gönüllü bildirim hâlinde 306. maddedeki cezadan muafiyet koşulları da korunur.

304b maddesinde nüfuz kullanmak amacıyla menfaat alan kişi için iki-sekiz yıl; menfaat sağlayan kişi için bir-altı yıl ve buna ek para cezası önerilir. Fark, katılımcıların ayrı rollerini yansıtır. Nüfuz ceza adaletine yöneldiğinde, suçların belirlenmesine ve kişisel özgürlüğe doğrudan risk nedeniyle ortak nitelikli aralık üç-on yıldır. 305a maddesi kapsamındaki aracılık bir-altı yıl; yargı makamının eylemi veya ihmaliyle özel bağlantı ise iki-sekiz yıl hapisle cezalandırılır. Korunan tali uygulama, aracılık suçunun ispatlanmış daha ağır suç iştirakinin daha hafif yerine geçirilmesini önler.

Haksız menfaate, ilgili davranışa ve özel amacına ilişkin kurucu unsurlar korunur. Hukuka uygun mesleki temsil ve savunma, nüfuz ticaretine eş tutulmaz. Haklardan yoksun bırakma, belirlenmiş görev kötüye kullanımıyla bağlantılıdır ve Genel Kısma göre bireyselleştirilir.

2.9. Görev, zaman bakımından etki ve uygulama hazırlığı

CMK'nin 35. maddesinin 2. fıkrasına eşlik eden ek, özel görevi korurken müebbet hapsin mümkün olduğu bütün yeni suçların ilk derecede il mahkemesinde görülmesini sağlar. Ayrıca 343a maddesinin

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 18 / 21 SAYFASI

3. fıkrasındaki yeni hafifletilmiş suçu ve 288., 288a ve 289. maddelerdeki suçları açıkça kapsar. Yargı mensuplarına karşı davalardaki uygulanabilir özel kurallar ve askerî yargı görevi korunur. Daha önce başlatılmış mahkeme yargılamaları önceki görev kurallarıyla tamamlanır.

Daha ağır cezalar ve yeni suçlar ileriye dönük uygulanır. Kanun yürürlüğe girmeden önce işlenen fiiller için CK'nin 2. maddesine uyulur. Yürürlüğün altı ay ertelenmesi, uygulayıcı makamların ve cezaların infazının hazırlanmasını sağlar. Göreve ilişkin eşlik eden değişiklikler taslağın kendisine dâhildir; dolayısıyla kabulü, ayrı usul reformu taslağının kabulüne bağımlı değildir.

2.10. Personel yetkileri aracılığıyla baskı ve üç kanunun uyumlaştırılması

289. maddenin 2. fıkrasındaki nitelikli suç, geçici görevlendirme ve geri çağırma dâhil, uygunsuz nüfuzun başlıca personel ve mali araçlarını açıkça kapsar. Bu, yetkinin idari amir veya toplu personel organı üyesi tarafından kullanılmasına bakılmaksızın eşit koruma sağlar. Sorumluluk şahsidir: adaletin işleyişiyle ilgili somut görev ihlaline teşvik, yetki kötüye kullanımı ve kast ispatlanmalıdır. Yüksek Yargı Kurulu üyeliği, oylamaya katılma veya hukuka uygun personel kararı tek başına suç oluşturmaz.

Bilgi izlerinin manipülasyonu, belgelerin yok edilmesi ve mahkeme kararlarının engellenmesi, somut olaylara ve ilgili suç unsurlarına göre, hâlihazırda 282. ilâ 285., 295. ilâ 296., 308. ilâ 311., 316., 319., 319b ve 319b maddelerindeki suçlara girebilir. İçeriği belirsiz paralel genel suçlar ihdas edilmez. CMK ve Yargı Sistemi Kanunu'na (YSK) ilişkin öneriler; izlerin korunmasını, yargısal denetimi, çatışma hâlinde çekilmeyi, gerekçeli personel kararlarını ve belirlenen ihlallerin izlenmesini öngörür. Bu güvenceler maddi ceza hukukunun uygulanması için gereklidir; yalnızca artırılmış cezalar her kötüye kullanımın tespit ve cezalandırılmasını garanti etmez.

3. Uygulama için gerekli mali ve diğer kaynaklar

Fiilen infaz edilen hapsin uzaması ve müebbet hapsin daha geniş uygulanabilirliği; cezaevi kapasitesi, güvenlik, sağlık, psikolojik çalışma ve topluma yeniden kazandırma maliyetlerini artırabilir. Taslak makul biçimde bütçeye etkisiz olarak sunulamaz.

Nicel hesaplama; değiştirilen suçlara ilişkin yıllık mahkûmiyet sayısını, verilen sürelerin dağılımını, fiilen infaz edilen cezaların beklenen değişimini, indirimleri, ertelenmiş cezaları ve erken tahliyeyi, ek bir cezaevi gününün marjinal maliyetini, mevcut kapasiteyi ve gerekli yatırımı gerektirir. Müebbet cezalar bakımından kısa vadeli bütçe etkisi, biriken uzun vadeli maliyetlerden ayrılmalıdır.

Adalet karşı yeni ve değiştirilen suçlar, kanun yolu denetimine tabi hatayı kasten işlenen suç davranışından ayırmaya yönelik eğitim gerektirir. Elektronik izlerin, karar sürümlerinin, resmî iletişimlerin ve delil materyallerinin hareketinin toplanması ve doğrulanması için kaynak gerekir. Soruşturma makamlarının, savcılığın ve il mahkemelerinin iş yükündeki muhtemel değişim ve uzman desteği maliyetleri de dikkate alınmalıdır. Yeni devlet makamı kurulmaz.

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 19 / 21 SAYFASI

Bu aşamada mali etki sayısallaştırılmamıştır. İyi niyetle belirli bir toplam tutar belirtmek veya mevcut bütçelerin mutlaka yeterli olacağını ileri sürmek için yeterli veri yoktur. Öneri kabul edilirse Adalet Bakanlığı, kanun taslağının hazırlanması ve sunulmasına ilişkin usulde, yetkili makamlar ve ilgili bütçe yöneticileriyle birlikte değerlendirmeyi somutlaştırmalıdır. Gerekli kaynaklar uygulanabilir bütçe usulüyle planlanmalıdır.

Yürürlükten önceki altı aylık süre; yargı mensuplarının ve soruşturma makamlarının eğitimini, yeni tecavüz suçu ve adalete karşı suçlar için yöntem materyallerinin hazırlanmasını ve daha ağır cezaların infazının planlanmasını sağlar.

4. Mali sonuçlar dâhil beklenen uygulama sonuçları ve uygulama sonrası değerlendirme

Beklenen sonuçlar; ispatlanmış ağır suçlar için daha ağır cezaların bulunması, temel ve nitelikli suçlar arasında daha tutarlı ilişki, tecavüze karşı eşit koruma ve bireyselleştirilmiş cezaya ilişkin daha kolay denetlenebilir gerekçelerdir. Adaletle ilişkin ekler; ispatlanmış kasıtlı engelleme, materyal manipülasyonu, masum olduğu bilinen kişinin kovuşturulması ve kamu görevlilerine hukuka aykırı nüfuz uygulanması bakımından sorumluluğa daha belirli kanuni temel oluşturur.

Bu beklentiler, Kanun'un kabulünün tek başına yolsuzluğu, usul kötüye kullanımını veya bütün yanlış işlemleri ortadan kaldıracağı anlamına gelmez. Gerçek sonuç; suçların belirlenmesine, bağımsız soruşturulmasına, etkili yargısal denetime ve cezaların infazına bağlıdır. Suçta belirli bir yüzdelik düşüş vaat edilmez.

55., 58a ve 63. maddeler yalnızca ilgili maddi ve usuli koşullar gerçekleştiğinde uygulanmaya devam eder. Kasten ölüme sebebiyet verme davalarında CMK'nin 371. maddesinin 2. bendi kapsamındaki kısaltılmış yargısal incelemeye ilişkin 369a maddesindeki yasak değiştirilmez. Bu nedenle artırılan alt sınırlar bütün yargılamalarda koşulsuz alt sınır değildir; fakat 58a maddesindeki indirim de her suç için genel olarak kullanılabilir değildir. Çocuklara müebbet hapis verilmez: 63. maddedeki yerine geçme uygulanır. Ancak alternatif olarak öngörülmesi, bu maddedeki uygulanabilir belirli süreli aralığı artırabilir; bu etki, yaş grupları ve 60. maddedeki rehabilitasyon amacı bakımından da ayrıca değerlendirilmelidir.

Olumlu mali sonuç önceden sayısallaştırılamaz. Suç zararının muhtemel azalması, devlet bütçesinde otomatik tasarruf değildir. Para cezaları ve müsadereden ek gelirin de soruşturma, mahkeme yargılaması ve infaz maliyetlerini karşılayacağı önceden varsayılmaz.

Öngörülen üç yıllık uygulama sonrası değerlendirme; verilen ve fiilen infaz edilen cezaları, 55., 58a ve 63. maddelerin uygulanmasını, açık adaletsizlik nedeniyle kaldırılan veya değiştirilen kararları, tekerrürü ve infaz maliyetlerini kapsamalıdır. Adaletle karşı suçlarda yargılamaların sayısı, süresi ve sonucu; sona erdirmeye ve beraat nedenleri; ispatlanmış işleniş yöntemleri ve haklardan yoksun bırakmanın uygulanması izlenmelidir. Başlatılan yargılamaların

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 20 / 21 SAYFASI

sayısındaki artış tek başına etkililik kanıtı sayılmamalıdır. Veriler, kişisel veriler korunarak toplulaştırılmış biçimde yayımlanır.

5. Avrupa Birliği hukukuna, Anayasa'ya ve uluslararası yükümlülüklerle uygunluk analizi

Taslak; kanunilik, şahsi ve kusura dayalı sorumluluk, eşitlik, orantılılık ve masumiyet karinesi ilkeleri gözetilerek hazırlanmıştır. Yeni suçlar her objektif ve sübjektif unsurun ispatını gerektirir. Daha ağır cezalar, CK'nin 2. maddesine, Anayasa'nın 5. maddesinin 3. fıkrasına ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7. maddesine uygun olarak ileriye dönük uygulanır.

Daha ağır cezaların önerilmesi, Anayasa'nın 4. maddesinin 1. fıkrası, 30. ve 31. maddeleri ile CK'nin 35. maddesinin 3. fıkrasıyla sınırlanan yasama takdirinin kullanılmasıdır. Anayasa Mahkemesinin 15/2024 sayılı anayasal davadaki 17 Temmuz 2025 tarihli 8 sayılı kararı, ceza politikasını belirleme yetkisini ve ceza hükümlerinin açık ve öngörülebilir olması gereğini doğrular. 29/2024 sayılı anayasal davada idari ceza konusunda verilen 30 Nisan 2025 tarihli 4 sayılı karar, gerçek bireyselleştirme ve orantılılığın genel gereği bakımından önemlidir. Hiçbir karar, önerilen somut aralıkların anayasallığını önceden onaylamaz. Bu, gerekçeli yasama farklılaştırmasına ve uygulamadaki etkili güvencelere bağlıdır.

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 47. ilâ 49. maddelerindeki haklar, 51. maddede belirlenen kapsamı içinde önem taşır. Öngörülen aralıklar cezanın mahkemece bireyselleştirilmesini korur; adalete karşı yeni suçlar somut tanımlanmış kasıtlı davranışlarla sınırlıdır. Cezaların artırılması, somut cezanın ağırlığının suçla orantılı olması gereğini ortadan kaldırmaz.

2011/93/AB sayılı Direktif çocukların korunması; 2012/29/AB sayılı Direktif mağdurların hak ve korunması bakımından önemlidir. Taslak yaşa dayalı korumayı azaltmaz veya rızasızlığı ispat yükünü mağdura aktarmaz. (AB) 2017/1371 sayılı Direktif, Birliğin mali çıkarlarını etkileyen dolandırıcılık ve yolsuzluk suçları bakımından önemlidir; ilgili özel suçlar korunur. Bu taslak bu düzenlemelerin eksiksiz iç hukuka aktarımı olarak sunulmaz.

Yargı yetkisinin kullanılmasıyla bağlantılı suçlarda, Anayasa'nın 117. maddesinin 2. fıkrası ve 132. maddesinin 1. fıkrası belirleyicidir. Hukukun uygulanmasındaki bağımsızlık, kamu davasına tabi kasıtlı suçtan sorumlulukla birleşir. İyi niyetli hata, delilin farklı değerlendirilmesi ve bir işlemin yalnızca kaldırılması; suçu oluşturan davranışın, kastın ve özel amacın yerine geçmez. Davadaki olumsuz sonuç veya yargı mensubunun hukuki görüşüne katılmamak için genel ceza sorumluluğu yaratılmaz.

Masum kişinin bilerek kovuşturulmasına ve delil manipülasyonuna karşı koruma, AİHS'nin 5. ve 6. maddelerindeki kişisel özgürlük ve adil yargılanma gerekleriyle uyumludur. Kesin hükümden ayrılmaya veya kesin işlemin öngörülen usul yolları dışında geçersiz kılınmasına izin vermez. Suçlanan kamu görevlisinin savunma hakkı ve masumiyet karinesi tam olarak uygulanmaya devam eder.

Müebbet hapsin kapsamının genişletilmesi, kanuni denetim ve cezanın çevrilmesi imkânının korunmasıyla birleştirilir. Başka cezaya çevrilemeyen müebbet hapsin mevcut rejimi yeni

BULGARCA ÖZGÜN BELGENİN 21 / 21 SAYFASI

suçlara genişletilmez. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 8 Temmuz 2014 tarihli Harakchiev ve Tolumov/Bulgaristan kararı, başvuru no. 15018/11 ve 61199/12, §§ 246 ve 264, AİHS'nin 3. maddesine uygunluğu gerçek denetim beklentisi ve fiilî rehabilitasyon fırsatıyla ilişkilendirir. Kanuni mekanizmanın şeklen bulunması etkili uygulama olmadan yeterli değildir. Cezanın çevrilmesinin korunması, gerçek topluma yeniden kazandırma koşullarını sağlama yükümlülüğünü kaldırmaz.

Taslak ve gerekçesi, Normatif Düzenlemeler Kanunu'nun 18. maddesi kapsamındaki öneriyi oluşturur. Kanun taslağının daha sonraki hazırlanma ve sunulma aşamalarında yetkili makamlar, uygulanabilir etki değerlendirmesini, kamu istişarelerini ve kurumlar arası görüş almayı yürütür. Taslak Bakanlar Kurulunun değerlendirmesine sunulduğunda, Normatif Düzenlemeler Kanunu'nun 28. maddesinin 3. fıkrasında öngörülen AİHS'ye ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına uygunluk görüşü de hazırlanır. Bu analiz söz konusu kurumsal usulün yerini tutmaz.

Mevzuat kaynakları ve içtihat

İnceleme, 25 Eylül 2026 itibarıyla resmen yayımlanmış metinler esas alınarak yapılmıştır. CK için Resmî Gazete'nin 16 Haziran 2026 tarihli 55 sayısındaki son değişikliği içeren birleştirilmiş sürüm; CMK için 30 Haziran 2026 tarihli 59 sayısındaki son değişikliği içeren sürüm kullanılmıştır.

1. [Ceza Kanunu - Adalet Bakanlığı.](#)
2. [Ceza Muhakemesi Kanunu - Adalet Bakanlığı.](#)
3. [Bulgaristan Cumhuriyeti Anayasası - Adalet Bakanlığı.](#)
4. [Normatif Düzenlemeler Kanunu - Adalet Bakanlığı.](#)
5. [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi - resmî Bulgarca metin.](#)
6. [Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı - EUR-Lex.](#)
7. [2011/93/AB sayılı Direktif - EUR-Lex.](#)
8. [2012/29/AB sayılı Direktif - EUR-Lex.](#)
9. [\(AB\) 2017/1371 sayılı Direktif - EUR-Lex.](#)
10. [Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Harakchiev ve Tolumov/Bulgaristan, 8 Temmuz 2014 tarihli karar, başvuru no. 15018/11 ve 61199/12 - HUDOC.](#)
11. [Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, M. C./Bulgaristan, 4 Aralık 2003 tarihli karar, başvuru no. 39272/98, §§ 153 ve 166 - HUDOC.](#)
12. [Anayasa Mahkemesi, 29/2024 sayılı anayasal davada 30 Nisan 2025 tarihli 4 sayılı karar.](#)
13. [Anayasa Mahkemesi, 15/2024 sayılı anayasal davada 17 Temmuz 2025 tarihli 8 sayılı karar.](#)

Normatif Düzenlemeler Kanunu'nun 18. maddesi kapsamındaki öneriyi hazırlayan ve sunan:

Avukat Marian Georgiev Ivanov

Sofya Barosu, bireysel avukat sicil numarası 1800713910

E-posta: ivanov.bg.sf@gmail.com

25 Eylül 2026

Nitelikli elektronik imza: